

Competitivitatea regiunilor din România în contextul integrării în Uniunea Europeană

Daniela-Luminita Constantin
Gina-Cristina Dimian
ASE

When the determinants of regional competition (RC) are discussed two categories of studies can be distinguished: the first category approaches RC as a cumulative result of more determinant factors, while the second one focuses on a particular driver of competitiveness. The factors most frequently taken into considerations refer to employment and productivity level, sectorial structure of employment, demographic trends, investments, investment in knowledge economy assets, infrastructure endowment, level and nature of education, innovation and R&D. In the current debates about European economic and social cohesion RC represents a key issue. As pointed out in a paper by Nijkamp (1997) and confirmed by the international experience, in an increasing regional competition there will be always winners and losers but “it is important to recognize the difference between absolute and relative winners (or losers)”. Based on these overall considerations this paper proposes an insight into Romanian regions’ competitiveness, mainly from human resources perspective. Employing data offered by both Romanian and EU official statistics it aims to provide a hierarchy of Romanian regions from their competitiveness viewpoint in national context as well as to identify the competitive advantages of Romania’s human resources in the new context generated by its accession to the EU.

Key words: regional competitiveness, human resources, Romanian regions, competitive advantages, European Union

1. Introducere

Competitivitatea regională (CR) este o temă care a captat interesul mediului academic și al celui politic, provocând atât vii dezbateri cât și decizii de politică economică. Deși noțiunea rămâne controversată - neexistând încă un consens cu privire la definirea termenului și a modalităților de măsurare - în ultima perioadă a crescut importanța acordată obținerii performanței competitive de către regiuni, ca singur răspuns la noua piață globală, în contextul economiei bazate pe cunoaștere și al necesității identificării factorilor competitivității pentru elaborarea politicilor de promovare a acestora.

În cel mai simplu mod, competitivitatea regională poate fi definită ca fiind succesul cu care regiunile concurează unele cu altele în diferite domenii, referitoare fie la cotele de piață națională și internațională pentru exporturile regiunilor, fie la atragerea capitalului sau forței de muncă (Kitson, Martin și Tyler, 2004).

Martin și Tyler (2003) identifică trei cauze pentru care regiunile intră în competiție:

- Pentru investiții prin intermediul abilității regiunilor de a atrage capitalul public și privat străin;
- Pentru forța de muncă prin capacitatea de a atrage angajați cu calificări ridicate, antreprenori și muncitori creativi, prin care este pus în valoare mediul inovațional în interiorul piețelor locale ale muncii;
- Pentru tehnologie, prin abilitatea regiunilor de a atrage activitățile bazate pe cunoștințe și inovare.

În ceea ce privește **obiectivele competiției** (Johansson, 2002), acestea includ nivelul mediu al salariului și venitul pe locuitor, valoarea serviciilor publice oferite într-o regiune și a oportunităților acesteia.

Studiile realizate pe tema factorilor determinanți ai competitivității regionale se axează pe două categorii de abordări: prima analizează CR ca rezultat cumulativ al unui număr mare de factori (Comisia Europeană, 1999, 2001, 2003, ECORYS-NEI, 2001, IMD, 2005, WEF, 2005), în timp ce a doua accentuează importanța unui factor particular al competitivității (Porter, 1990, 1996, 1998 (clusterelor), Glaeser and Sheifer, 1995 (demografie, migrare), Kowalski and Rottengatter, 1998 (factorii hard / soft ai localizării), Ritsila, 1999 (mediul antreprenorial și relațiile interfirme), Bradshaw and Blakely, 1999, Rondinelli, 2002 (capacitatea instituțională și calitatea guvernamentală), Cooke, 2003 (inovare / sisteme regionale de inovare), etc).

Factorii luați în considerare cel mai frecvent pentru studierea competitivității regionale și realizarea ierarhizărilor se referă la nivelul ocupării și productivității, structura sectorială a ocupării, evoluțiile demografice, investițiile, investițiile în economia cunoașterii, dotarea cu infrastructură, nivelul și natura educației, inovarea și cercetarea-dezvoltarea.

Nivelul calificării și structura populației de la nivel de regiune influențează competitivitatea acesteia în următoarele modalități:

- Își pun ampena asupra tipului de industrie care se va stabili în regiune și tipului de produs care va fi realizat. Cu alte cuvinte, cu cât calitatea forței de muncă este mai ridicată cu atât este mai mare probabilitatea ca industria regiunii să obțină o producție cu o valoare adăugată mai mare;
- Potențiază capacitatea inovativă a unei regiuni. Calitatea resurselor umane este factorul determinant al invențiilor și difuzării tehnologiei și o

precondiție pentru creșterea capacității unei economii de a absorbi inovațiile. În plus, dezvoltarea sistemelor de inovare regională care includ industriile bazate pe tehnologie și afacerile solicită capital uman superior calificat. Experiența UE arată că nivelul inovării și tehnologiei unei regiuni va determina specializarea tehnică a filierelor străine și disponibilitatea acestora de a importa inovația și tehnologia.

- Influențează apariția spiritului de antreprenor al populației. Capacitatea unei regiuni de a produce antreprenori depinde de factori precum vârsta populației (relație inversă) și cultura riscul antreprenorial dezvoltată într-o regiune. Acesta va influența numărul de IMM-uri create și astfel, dinamismul și competitivitatea economiei regionale.
- Determină eficiența forței de muncă. Vârsta populației și cultura socială poate avea un impact real asupra competitivității forței de muncă. Este exemplul flexibilității, rolului femeii pe piața muncii, cultura muncii etc.
- Accentuează vitalitatea unei regiuni. Vârsta populației ocupate, creșterea/declinul populației și fluxurile migratorii au o influență semnificativă asupra dezvoltării și competitivității unei regiuni. În UE, regiunile cu o populație ocupată îmbătrânită și cu o evoluție demografică negativă sunt considerate regiuni în declin și sunt caracterizate de nivele reduse ale veniturilor și nivele ridicate ale șomajului. De asemenea, trebuie precizat că evoluțiile demografice sunt afectate de dezvoltarea economică și socială, fluxurile migratorii fiind legate de diferențele în ceea ce privește condițiile pieței muncii, pe termen lung influențând ratele natalității și mortalității.

O imagine integrală asupra competitivității naționale și regionale o oferă modelele „arborele competitivității” (ECORYS, 2003) și „piramida competitivității” (National Competitiveness Council, 2006).

Astfel, **arborele competitivității** utilizează metafora arborelui pentru a ilustra toate componentele implicate, de la *rădăcini* (resursele umane, inovarea, căile de acces, structura industrială), care găsesc o diversitate de ingrediente în solul fertil, până la *trunchi* (productivitatea), care se separă în *ramuri* (venit, ocupare, profit și taxe), poartă *fructele* (locuințe, mobilitate etc.), producând în final bunăstare, sustenabilitate și incluziune socială. Cele mai importante componente ale sistemului sunt considerate rădăcinile, ca factori determinanți care pot fi promovați prin politici adecvate.

Piramida competitivității este construită pe *trei nivele*. *Primul* vizează inputurile competitivității asupra cărora politicile au cel mai mare control. Tehnicile de standardizare sunt utilizate pentru a identifica punctele forte și oportunitățile și pentru a stabili, pe această cale, politicile care pot răspunde provocărilor existente. *Al doilea nivel* se referă la condițiile esențiale care trebuie asigurate pentru obținerea

celor mai bune rezultate, iar *al treilea nivel* abordează problema creșterii sustenabile cu scopul final de a îmbunătăți calitatea vieții.

Pornind de la aceste considerații generale, lucrarea își propune o analiză a competitivității regiunilor României, în special din perspectiva resurselor umane. Utilizând date oferite de statistica oficială din România și cea a UE s-a urmărit realizarea unei ierarhii a regiunilor românești din punctul de vedere al competitivității lor în context național, în același timp identificând și avantajul competitiv al resurselor umane din România în noul context determinat de integrarea în UE. Punctul de plecare îl reprezintă ideea exprimată de Nijkamp (1997) și confirmată de experiența internațională, care evidențiază faptul că o accentuare a competiției regionale conduce la învingători și învinși, dar „este importantă recunoașterea diferenței dintre învingători și învinși considerați în termeni absoluți și relativi” (p.3).

2. Competitivitatea regiunilor din România în contextul european

Pentru ca o regiune să fie competitivă este important să asigure atât numărul cât și calitatea locurilor de muncă. Cea mai bună reprezentare a acestei definiții este considerată a fi PIB/locuitor, ce poate fi descompus în mai multe componente factoriale, fiecare cu interpretarea sa economică (Gardiner, 2003).

$$\text{PIB} / \text{Populația totală} = [\text{PIB} / \text{Numărul total de ore lucrate}] * [\text{Numărul total de ore lucrate} / \text{Populația ocupată}] * [\text{Populația ocupată} / \text{Populația în vârstă de muncă}] * [\text{Populația în vârstă de muncă} / \text{Populația totală}]^1$$

Această formulă descrie relația dintre PIB/locuitor, pe de o parte și productivitatea muncii, rata timpului liber, rata ocupării și rata de dependență, pe de altă parte. PIB/locuitor - ca măsură a bunăstării sociale - este considerat rezultatul principal al influenței factorilor competitivității. Din acest punct de vedere, între România și celelalte țări ale UE poate fi evidențiat decalajul în cazul PIB/locuitor. Astfel, conform EUROSTAT (2006), în anul 2003 PIB/locuitor al României a reprezentat doar 30% din media indicatorului similar al UE-25, numai Bulgaria înregistrând un nivel ușor mai scăzut (29,8%) (EUROSTAT, 2006).

Această situație poate fi analizată în profunzime prin abordarea problemei disparităților interregionale din interiorul țărilor comparativ cu media UE. Potrivit statisticilor UE, disparitățile interregionale din țările mai puțin dezvoltate nu sunt

---

¹ Implicațiile regionale ale utilizării în analiză a numărului total de ore lucrate sunt mai elocvente decât la nivel național. Regiunile se pot caracteriza printr-o mai mare specializare din punct de vedere sectorial (de exemplu, agricultura), ajustările pe baza diferitelor caracteristici ale indicatorului ore lucrate reprezentând cu mai multă acuratețe efortul real de muncă depusă în producerea output-ului comparativ cu măsurarea acestuia.

nici mai mari, nici mai mici decât cele din țările dezvoltate. Imaginea reală a acestor disparități este pusă în evidență atunci când se compară cel mai mic, respectiv cel mai mare nivel regional al PIB/locuitor cu media europeană, evidențind consecințele în plan economic și social. În cazul României, raportul dintre cea mai dezvoltată regiune - București-Ilfov și media EU-25 a fost în anul 2003 de 57,9%, în timp ce raportul dintre cea mai puțin dezvoltată - Nord-Est și media EU atinge în același an 21,7%, reprezentând cel mai redus nivel comparativ cu toate celelalte regiuni NUTS II ale UE. Disparitățile sunt și mai accentuate în interiorul regiunilor NUTS II din diferite țări (adică la nivelul NUTS-3).

Din perspectivă calitativă, productivitatea muncii în România este mult mai scăzută decât arată diferența dintre PIB/locuitor și media UE-25 a acestui indicator. Valoarea adăugată generată de o persoană ocupată (productivitatea aparentă a muncii) în economia afacerilor¹, în România (5400 EURO) a fost o zecime din media UE-25 în anul 2004. Totuși, media costurilor salariale a fost și mai redusă (UE 2800), care se reflectă în productivitatea muncii ajustată în funcție de salarii² cu 30% mai ridicat decât media UE-25 (Johansson, 2007). Aceste rezultate au fost înregistrate într-o perioadă continuă de creștere, pornind din 2000. În această perioadă, așa cum au remarcat și experții internaționali, firmele românești au devenit o parte importantă a rețelelor internaționale de producție și a celor tradiționale de valoare globală, cu o ofertă diversificată pentru export, reflectând un progres impresionant în restructurarea internațională. Astfel, „sustenabilitatea acestei performanțe depinde de menținerea stabilității macroeconomice și a creșterii salariilor în ritm cu creșterea productivității, în același timp sporind abilitatea României de a atrage ISD prin îmbunătățirea climatului de afaceri și facilităților de schimb” ((Kaminski și Ng, 2004, p.1)

Mergând mai departe, literature economică evidențiază faptul că – teoretic – investitorii străini vor investi cel mai probabil în țările în care indicatorii competitivității, cum ar fi capacitatea resurselor umane, dotarea cu resurse, oportunitățile de piață și veniturile pe cap de locuitor sunt ridicate (Yussof and Ismail, 2002). Totuși, pentru comparațiile internaționale și interregionale pe tema competitivității este recomandată luarea în considerare a indicatorilor resurselor umane, cum ar fi costul forței de muncă și productivitatea, acumulările

---

¹ Conform NACE (Classification of Economic Activities in The European Community), economia afacerilor este definită ca suma ramurilor industrie, construcții și servicii non-financiare. Sunt excluse serviciile financiare, agricultura, silvicultura și pescuitul, administrația publică și serviciile de educație și sănătate.

² Productivității muncii ajustată în funcție de salarii poate fi calculată prin raportarea productivității aparente a muncii la media costurilor salariale.

educaționale, numărul angajaților cu calificări ridicate, structura calificărilor și progresul tehnologic.

Din această perspectivă, capitolul următor propune o analiză comparativă a competitivității regionale din România prin luarea în considerare a unei serii de indicatori ai resurselor umane. Scopul analizei este stabilirea potențialului competitiv al celor opt regiuni de dezvoltare din România și a modului în care posibilele puncte forte pot fi transformate în avantaje nu numai pe plan național, dar și în contextul internațional.

3. Ierarhizarea regiunilor din România pe baza factorilor competitivității resursele umane. Metodologie și rezultate

Pentru analizarea situației regiunilor din România din perspectiva resurselor umane ca factor determinat al competitivității regionale au fost selectați pentru început patru indicatori relevanți, pentru care pot fi utilizate datele oferite de Anuarul Statistic al României și anume:

- rata de activitate (calculată ca populația activă/populația totală) - X1;
- ponderea populației ocupate în sectoarele neagricole în ocuparea totală - X2;
- ponderea populației ocupate cu studii superioare, postliceale și liceale în ocuparea totală - X3;
- numărul studenților la 10 000 locuitori - X4.

Datele au fost colectate pentru cele opt regiuni de dezvoltare din România, între 1998 - când acestea au fost create și a început înregistrarea datelor - și 2005, ultimul an din Anuarul Statistic (vezi Anexa). Ținând cont de perioada redusă pentru care au putut fi colectate datele, s-a ales metoda panel de organizare a acestora.

A doua etapă a studiului a reprezentat-o calcularea rangului mediu pentru fiecare regiune pe baza factorilor competitivității resursele umane, pe fiecare an, pornind de la ierarhizarea regională parțială specifică fiecărei variabile:

$$YC_{it} = [RX1_{it} + RX2_{it} + RX3_{it} + RX4_{it}]/4 \quad (1)$$

unde:

YC_{it} = rangul mediu al factorilor competitivității regionale a resurselor umane pentru fiecare regiune i , în anul t ($i = 1, \dots, 8$ și $t = 1998, \dots, 2005$)

$RX1_{it}$, $RX2_{it}$, $RX3_{it}$ and $RX4_{it}$ = rangul parțial specific fiecărei variabile pentru regiunea i și anul t (unde 1 reprezintă cea mai bună poziție, iar 8 cea mai slabă).

Etapa următoare a reprezentat-o construirea unei funcții de regresie liniară multiplă pentru studierea corelației dintre rangul mediu calculat (variabila dependentă) și valorile celor patru factori ai competitivității resurselor umane stabiliți anterior, ca variabile independente.

Pornind de la aceste date rularea programului E-Views a indicat o autocorelare determinată de cea de-a patra variabilă (numărul studenților la 10000 de locuitori), această variabilă fiind eliminată iar modelul a fost rulat încă o dată utilizând numai primele trei variabile, cu funcția de regresie:

$$Y = a_0 + a_1X1 + a_2X2 + a_3X3 \quad (2),$$

unde Y = rangul mediu teoretic,
 a_0, a_1, a_2, a_3 = parametrii funcției.

Testele econometrice au validat modelul - atât funcția de estimare cât și parametrii, fiind posibilă calcularea rangului mediu teoretic.

Ecuția estimată se prezintă astfel:

$$Y = 10,88514 - 0,03167X1 + 0,01122X2 - 0,11003X3 \quad (3)$$

Înlocuind $X1, X2, X3$ cu valorile lor pentru fiecare regiune i și pe an t , și anume $X1_{it}, X2_{it}, X3_{it}$, a fost obținut rangul mediu teoretic pentru fiecare regiune și an, Y_{it} (Tabelul 1).

Tabelul 1

Rangul mediu teoretic pe regiuni și ani

Regiune/an	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nord Est	5,60	5,49	5,46	5,59	5,56	5,65	5,35	5,39
Sud Est	4,73	4,62	4,63	4,63	4,61	4,80	4,94	4,82
Sud	5,11	5,05	4,89	4,77	4,65	4,75	4,70	4,60
Sud Vest	5,00	5,02	5,00	4,83	4,59	4,49	4,55	4,48
Vest	4,55	4,25	4,35	4,33	4,17	4,27	4,03	3,98
Nord Vest	4,53	4,70	4,68	4,60	4,68	4,77	4,30	4,47
Centru	5,03	4,96	4,90	4,99	4,87	4,96	4,19	4,18
Bucuresti								
Ilfov	3,03	2,59	2,34	2,30	2,45	2,46	2,10	1,95

Rezultatele obținute pentru factorii competitivității resurselor umane la nivel regional confirmă principalele disparități existente în România, și anume impor-

tantul dezechilibru între regiunea București-Ilfov și celelalte, între Vestul și Estul României, subdezvoltarea severă a regiunii Nord-Est. Totuși, în termenii rangului teoretic, disparitățile sunt mai reduse decât cele care s-ar fi obținut dacă s-ar fi folosit o scară constantă de la 1 la 8, oferind o imagine mai realistă asupra competitivității regionale din punctul de vedere al resurselor umane.

În termeni absoluți, amplitudinea disparităților a crescut. Astfel, chiar dacă locul celei mai puțin dezvoltate regiuni (Nord-Est) a înregistrat o ușoară îmbunătățire, regiunea București-Ilfov și-a consolidat poziția de lider cu o mare diferență, putându-se afirma că este chiar un lider absolut la nivel național. În același timp, poate fi identificat și un grup de câștigători relativi, cum ar fi regiunile Vest, Nord-Vest și Centru, care au înregistrat un avans important în clasificarea lor. Aceasta demonstrează faptul că regiunile respective au fost capabile să utilizeze în favoarea lor avantajele relative determinate de statutul de capitală a țării, respectiv de localizarea geografică și infrastructura de transport variată, de bună calitate, ca și de relațiile tradiționale cu firmele din Centrul și Vestul Europei (Italia, Ungaria, Austria, Germania). În același timp se remarcă faptul că, chiar dacă regiunea de Nord-Est se situează - cu câteva excepții - pe primul loc în ceea ce privește rata activității (vezi datele din Anexă), cel mai important avantaj competitiv este determinat de nivelul de educație al populației ocupate. Acest fapt este confirmat de parametrul care corespunde acestei variabile și are o influență semnificativă în stabilirea celei mai bune poziții în ierarhia finală.

Prin urmare, principala concluzie este aceea că politica economică ce vizează competitivitatea resurselor umane atât la scară națională cât și în contextul mai larg, european trebuie să se concentreze asupra sectoarelor cu valoare adăugată ridicată, capabile să valorifice forța de muncă înalt calificată și să o transforme într-un important avantaj competitiv. Aceasta poate fi o soluție pentru diminuarea ratei migrației externe a forței de muncă și atragerea investițiilor străine directe în sectoarele cu valoare adăugată ridicată, nu numai în cele în care salariile reprezintă principalul avantaj comparativ. Soluția din urmă poate rămâne o alternativă pentru regiunile mai puțin dezvoltate, cu rate de activitate ridicate, dar un nivel mai redus al calificării forței de muncă.

4. Concluzii

Problema factorilor determinanți ai CR a fost abordată în această lucrare din două perspective: prima se referă la CR ca rezultat cumulativ a unui număr mai mare de factori, în timp ce a doua se axează pe anumiți factori ai competitivității.

Atât “arborele competitivității” cât și “piramida competitivității”, unele dintre cele mai sugestive reprezentări ale CR accentuează rolul resurselor umane ca unul dintre factorii majori ai competitivității. Astfel, pentru realizarea comparațiilor

internaționale și interregionale pe tema competitivității regionale pot fi utilizați indicatori precum costul muncii și productivitatea, nivelul de educație, numărul angajaților cu calificare ridicată, structura calificărilor și progresul tehnologic.

Pornind de la date disponibile în cazul României, analiza comparativă pe baza factorilor competitivității regionale a resurselor umane din cele opt regiuni de dezvoltare a utilizat indicatorii axați pe rata de activitate, ponderea populației ocupate în sectoare neagricole în totalul ocupării, ponderea populației ocupate cu studii superioare, postliceale și liceale în ocuparea totală, numărul studenților la 10 000 de locuitori.

Prin utilizarea funcției de regresie liniară multiplă având ca variabilă dependentă rangul mediu teoretic, au fost obținute rezultate care confirmă principalele disparități din România și anume diferența majoră dintre regiunea București-Ilfov și celelalte regiuni, dezechilibrul dintre Vestul și Estul României, puternica subdezvoltare a regiunii Nord-Est. Chiar dacă regiunea Nord-Est înregistrează, cu unele excepții, cele mai ridicate rate de activitate, în ceea ce privește calitatea resurselor umane se situează pe o poziție mult mai joasă, ceea ce determină rangul său la mare distanță față de celelalte regiuni în cadrul ierarhiei regionale. La polul opus se situează regiunea București-Ilfov, care este capabilă să transforme în avantaj competitiv nivelul de calificare ridicat al forței de muncă, fapt dovedit prin cele mai ridicate poziții ocupate la acest indicator pe întreaga perioadă analizată.

Având în vedere situația actuală a României și oportunitățile oferite de integrarea europeană, politica regională trebuie să combine măsurile sugerate de modelele bazate pe cerere, care accentuează rolul factorilor competitivității în sprijinirea regiunilor dezvoltate, cu măsurile rezultate din concluziile modelelor neoclasice cu privire la posibilitățile de sprijinire a regiunilor rămase în urmă. În acest fel, atât competitivitatea cât și convergența - cele două obiective majore ale politicii de coeziune a UE în perioada de programare 2007-2013 - pot fi abordate cu succes în cazul dezvoltării regionale a României.

Bibliografie

*** *Anuarul Statistic al României- 2006*, Institutul Național de Statistică, București

Bradshaw, T.K., Blackley, E.J. (1999), "What Are 'Third Wave' State Economic Development Efforts? From Incentives to Industrial Policy", în *Economic Development Quarterly*, vol. 13(3)

Cambridge Econometrics, University of Cambridge și ECORYS-NEI (2003), *A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy*,

http://www.camecon.com/economic_intelligence_services/eu_regional/downloadable_files/DGRegio_Cohesion_final_report.pdf

ECORYS-NEI (2001), *International Benchmark of the Regional Investment Climate in Northwestern Europe*, 2001

ECORYS (2003), *Competitiveness: the major economic policy challenge*, ECORYS Annual Report, www.helsinki.fi/euoffice/materiaali/PeerReview.ppt

European Commission (1999), *Sixth Periodic Report on the Regions*

European Commission (2001), *Second Report on Economic and Social Cohesion*

European Commission (2003), *Third Report on Economic and Social Cohesion*

EUROSTAT (2006), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

Glaeser, E., Sheifer, A. (1995), "Economic Growth in a Cross-Section of Cities", în *Journal of Monetary Economics*, vol. 36

IMD (2005), *The World Competitiveness Yearbook*, 2005, [www02.imd/ch](http://www02.imd.ch)

Johansson, U. (2007), "Structure and performance of the business economy in Bulgaria and Romania"

Kaminski, B. și Ng, F. (2004), "Romania's Integration into European Markets: Implications for Sustainability of the Current Export Boom" (5 noiembrie, 2004), World Bank Policy Research Working Paper No. 3451. valabilă la SSRN: <http://ssrn.com/abstract=625329>

Kitson, M., Martin, R., Tyler, P. (2004), "Regional competitiveness – an elusive yet key-concept", în *Regional Studies*, Vol. 38, No.8

Kowalski, J. și Rothengatter, W. (1998), "Introduction to Soft Factors in Spatial Dynamics", *Scientific Seminar in Honour of Rolf Funck*, University of Karlsruhe, Germany, februarie 1998

Kitson, M., Martin ,R., Tyler, P. (2005), *The regional competitiveness debate*, University of Cambridge

National Competitiveness Council (2006), *The National Competitiveness Framework Model*, Dublin, http://www.forfas.ie/ncc/about_competitiveness.html

Nijkamp, P. (1997), “Northern Poland regional development initiative and project. Some theoretical and policy perspectives”, Department of Spatial Economics, Free University of Amsterdam, mimeo

Poot, J., “Reflections on Local and Economy-Wide Effects of Territorial Competition”, in P. Battey și P. Friedrich (coord.), *Regional Competition*, Springer Verlag, 2000

Porter, M. (1990), *The Competitive Advantages of Nations*, Free Press, New York

Porter, M. (1996), “Competitive Advantage, Agglomeration Economies, and Regional Policy”, in *International Regional Science Review*, vol. 19

Porter, M. (1998), *On Competition*, Harvard Business Review, Boston

Ritsila, J.J. (1999), “Regional Differences in Environments for Enterprises”, în *Entrepreneurship and Regional Development*, vol. 11

Yussof, I., Ismail, R. (2002), “Human Resource Competitiveness and Inflow of FDI to the Asean Region”, in *Asia-Pacific Development Journal*, Vol. 9, Nr. 1, iunie 2002

World Economic Forum (2005), *The Global Competitiveness Report 2005*, www.weforum/ch

DANIELA-LUMINIȚA CONSTANTIN, Profesor universitar, dr., Catedra de Statistică și Econometrie, Academia de Studii Economice, București.

Domeniile de interes pentru cercetarea științifică vizează economia și politica regională, piețele regionale ale muncii, întreprinderile mici și mijlocii și rețelele teritoriale, strategiile regionale de dezvoltare durabilă, competitivitatea și convergența regională.

GINA CRISTINA DIMIAN, Asistent universitar, drd., Catedra de Statistică și Econometrie, Academia de Studii Economice, București.

A participat ca membru în echipe de cercetare ale unor proiecte CEEEX și granturi CNCSIS, publicând articole de specialitate pe tematica competitivitate regională, convergență, indicatorii locuirii, resurse umane.

ANEXĂ

Rata de activitate (%)								
Regiune/an	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nord Est	68,9	71,9	71,7	70,2	65,5	64,3	66,9	65,5
Sud Est	61,0	65,7	66,6	65,0	62,1	61,1	61,0	59,6
Sud	64,8	70,2	70,3	69,0	65,1	63,4	64,6	64,3
Sud Vest	69,8	72,8	73,4	73,7	66,8	66,3	65,2	64,8
Vest	62,1	67,8	66,8	65,1	62,1	60,8	61,9	60,7
Nord Vest	65,5	68,8	68,6	68,8	62,8	61,0	60,2	59,7
Centru	58,5	64,8	64,76	64,1	61,2	59,6	59,7	59,2
Bucuresti Ilfov	55,4	65,7	64,8	62,2	62,4	61,8	64,5	63,8

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2006

Ponderea populației ocupate în sectoare neagricole în total ocupare (%)								
Regiune/an	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nord Est	52,54	49,62	48,78	49,54	53,53	55,29	57,58	57,33
Sud Est	58,86	55,98	55,27	55,51	59,99	61,41	64,74	64,68
Sud	55,67	52,90	51,43	51,44	56,47	57,80	60,58	60,25
Sud Vest	52,26	50,38	48,76	49,26	53,33	54,90	57,88	57,86
Vest	68,21	63,30	64,07	64,68	69,64	70,75	73,50	73,30
Nord Vest	58,34	54,74	54,07	55,14	59,99	61,62	64,88	64,96
Centru	68,53	66,64	66,03	66,30	70,81	71,69	73,65	73,31
Bucuresti Ilfov	94,36	92,74	93,42	93,35	94,45	94,89	95,34	95,49

Sursa: Calculele autorilor pe baza datelor din Anuarul Statistic al României, 2006

Ponderea populației ocupate cu studii superioare, postliceale și liceale în ocuparea totală								
(%)								
Regiune/an	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005

Nord Est	33,6	33,4	33,6	33,0	35,0	34,7	36,9	36,9
Sud Est	44,4	43,7	43,3	43,8	45,3	44,0	43,1	44,6
Sud	39,5	38,2	39,5	41,0	43,7	43,4	43,8	44,8
Sud Vest	38,7	37,5	37,3	38,8	43,4	44,6	44,7	45,5
Vest	46,7	47,2	46,7	47,4	50,3	49,8	52,0	52,8
Nord Vest	44,9	42,0	42,2	42,9	44,4	44,3	49,1	47,7
Centru	43,4	42,0	42,5	41,9	44,3	44,0	51,2	51,4
Bucuresti Ilfov	65,1	65,9	68,5	69,6	68,3	68,5	71,0	72,6

Sursa: Calculele autorilor pe baza datelor din Anuarul Statistic al României, 2006

Numărul studenților la 10 000 locuitori								
Regiune/an	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nord Est	125,63	139,57	169,86	191,21	201,43	204,30	206,67	211,46
Sud Est	85,73	98,81	133,92	148,45	154,63	164,31	166,67	179,53
Sud	47,93	65,14	91,50	111,45	119,36	121,03	118,25	118,95
Sud Vest	94,43	114,45	147,50	179,39	175,95	181,17	189,07	195,70
Vest	243,55	271,76	301,12	316,22	349,67	361,51	373,39	388,51
Nord Vest	204,97	231,11	261,67	286,23	297,29	317,10	332,01	356,60
Centru	148,25	178,34	200,76	234,12	259,02	261,33	270,74	299,48
Bucuresti Ilfov	642,54	662,92	756,67	776,16	809,07	863,59	951,89	1146,76

Sursa: Calculele autorilor pe baza datelor din Anuarul Statistic al României, 2006